

ERNST CHRISTOPH SUTTNER, ***Înțelegerea diferită, în secolele XVII-XVIII, a realităților fundamentale și a noțiunilor teologice de bază cu privire la Unirea bisericească din Transilvania***

Rezumat: Autorul prezentului studiu reia, la îndemâna unui anumit orizont istoriografic și pe baza câtorva culegeri cu izvoare documentare dar și constatări bilanțiere, în momentul apariției volumului I *Die Union der Rumänen Siebenbürgens mit der Kirche von Rom / Unirea românilor transilvăneni cu Biserica Romei*, București, Editura Enciclopedică, 2010, unele aspecte culturale și istorice, care atestă înțelegerea diferită, în secolele XVII-XVIII, a realităților esențiale și a noțiunilor teologice de bază referitoare la Unirea religioasă a românilor transilvăneni cu Biserica Romei. La finele veacului al XVII-lea și pe parcursul veacului următor, conceptul de *Unire* și alte expresii adiacente au fost înțelese, însă, în cadrul grupurilor teologice și al partidelor din Transilvania, cu totul diferit, atunci când se recurgeau la ele. Astfel de abordări diferite ale Unirii au fost tratate în mod superficial, pe parcursul secolelor XIX-XX, ceea ce a dus, în final, la chestiuni de repetate dispute, chiar dacă nu erau motive întemeiate.

Această realitate istorică este abordată, documentar și interpretativ, de autorul studiului, care discută într-o ordine firească: câteva diferențe fundamentale în înțelegerea conceptului de *Unire*; păreri variate ale liniei de dispută dintre uniți și neuniți; puncte de vedere diferite asupra condițiilor de natură istorică și teologică pentru o Unire în credință; opinii variate în ceea ce privește ascultarea față de Papă. O astfel de structură a discursului în direcția înțelegerii și interpretării variate a unor realități specifice și a câtorva noțiuni teologice și istorice de bază cu privire la Unire îi permit autorului studiului să stabilească următoarea concluzie, de care ar trebui să se țină seama în viitoarele abordări asupra Unirii religioase a unei părți a românilor ardeleni cu Biserica Romei: ignorând hotărârile Sinodului de la Florența asupra menținerii în continuare a autonomiei Bisericilor răsăritene și neinițiind tratative cu autoritățile bisericești de drept, cardinalul Leopold von Kollonich „a transferat” Episcopia românească, care aparținea, *de jure*, de Mitropolia românească, aflată, după cum se știe, sub jurisdicția Patriarhiei de la Constantinopol, în cadrul structurilor ierarhice ale Bisericii romane. Mai mult decât atât, Kollonich a trecut Episcopia românească, după reversaliile Episcopului Atanasie Anghel din Viena, sub jurisdicția proprie, în calitate de Primat al Ungariei. Episcopul Atanasie Anghel, care cunoștea, și mai puțin decât Kollonich, hotărârile Sinodului de la Florența, n-a mai putut face altceva decât să fie de acord cu acestea.

Cuvinte cheie: unire comunitară, convertiri individuale, Biserici partenere, Conciliul florentin, linie despărțitoare uniți/neuniți.